

El gallec, assignatura pendent

La introducció de les 'galescolas', per a xiquets de 0 a 3 anys, i el requisit que almenys el 50% de les classes siguin en gallec són els primers passos del nou Govern pel que fa a la llengua.

Marisol López, secretària general de Política Lingüística de la Xunta de Galícia.

Quan PSdG i BNG van seure a taula per negociar el contracte de govern, tothom sabia que l'acord estava dat i beneït. Hi hauria estirari-arronses, és clar, però res tan bruscat com per evitar el canvi de govern a la Xunta.

Doncs bé, la política lingüística va ser objecte de discussió fins a l'últim moment. Va ser, de fet, l'acord que més va costar de parir, les línies bàsiques del qual demostren la importància que els uns i els altres atorguen a aquesta àrea.

La política lingüística del Govern gallec afecta totes i cadascuna de les conselleries, la seua acció és transversal, si bé s'ha creat una secretaria general que ostenta el PSdG –depenent de Presidència–. Els recels mutus sobre el particular –la por del BNG a una presumpta tebiesa dels socialistes, i la por dels socialistes a un suposat excés d'ambició del BNG– van obligar a establir una comissió de seguiment de la política lingüística, integrada per dos membres de

cada partit. La capacitat executiva, en tot cas, recau en la figura de Marisol López, la secretària general de la matèria.

López, que té el seu despatx a escasos metres del del president Tourino, explica que "abans, qui s'ocupava de la política lingüística era una direcció general que depenia de la Conselleria d'Educació i que, principalment, es dedicava a l'ensenyament no universitari. No hi havia cap mena de planificació, llevat del pla de normalització aprovat per tots els grups al 2004 però sense aplicació pràctica". Un pla suficient, si atenem el parer de López: "És el programa. Quan jo vaig accedir al càrrec, al setembre del 2005, hi havia poc marge per marcar les línies clau del 2006, però l'any passat sí que vam poder planificar el 2007: estem impulsant la creació de la Comissió Interdepartamental per a la Normalització, a fi que es respecten els drets lingüístics dels administrats, i, alhora, dos consorcis. L'un,

organitzarà els recursos humans i econòmics pel foment de la llengua entre la societat civil, a més d'una xarxa de coordinadors territorials que dinamitze els centres educatius. L'altre, servirà per endegar el Termigal, l'equivalent del català Termcat, i per establir nous paràmetres a l'ensenyament d'adults, amb nivells A, B, C..., per comptes de l'actual, que és massa elemental".

La llei del 1983. Si el programa és el pla del 2004, el marc és la llei de política lingüística, aprovada al Parlament gallec al 1983, però, curiosament, buida de continguts. "És raquítica, desiderativa, parla de promoure la llengua als mitjans, a les escoles..., només té un punt d'obligat compliment, la toponímia, i no el respecta l'Ajuntament de la Corunya, sense que la secretaria general s'immute", comenta Carlos Callón, president, des de fa cinc anys, de la Mesa pola Normalización, entitat de foment de la llengua amb gairebé 3.500 socis. "A la Corunya, realment, el gallec no és oficial, la gran majoria dels documents es fan exclusivament en castellà", rebla.

"A la Corunya no es margina el gallec –opina Marisol López–, l'ús fins i tot és major que en una ciutat com Vigo. El problema toponímic no té sentit, la llei reconeix una sola denominació –A Coruna–; espere que tant l'actual alcalde com el que vinga després ho acaten." D'altra banda, "la llei del 1983 dóna camp d'actuació, però no s'ha desenvolupat, és un aparador sense omplir; en tot cas, fóra bo que el nou Estatut recollira el dret i el deure de conèixer el gallec".

Manuel González González és secretari de la Real Academia Galega, institució que acaba de fer cent anys. Al seu parer, la llei de política lingüística "no és dolenta, sempre que hi haja voluntat política de caminar per les directrius que ella marca. No és coercitiva, però estableix línies clares de suport a la llengua, si el Govern vol avançar-hi".

En la cruïlla. Així pensa Manuel González que es troba el gallec. "Hi ha elements positius –la presència a l'escola, a l'administració, la producció literària, el coneixement de la llengua...–, el gallec s'ha tret de sobre el seu complex d'inferioritat, s'ha eradicat la diglòssia, però és igualment cert que no hi ha solucions

a problemes perennes, alguns dels quals molt seriosos, com ara el descens espectacular de la transmissió familiar de la llengua". En aquest sentit, "el canvi al Govern ha implicat un tarannà més favorable envers la llengua i la identitat gallegues, si bé els fenòmens socials solen ser lents, i les transformacions no es noten fins al cap d'un temps".

Callón, més crític, recorda: "Venim de la principal caiguda de gallegoparlants de la nostra mil·lenària història, la de la dècada dels noranta, i no sols per culpa de Fraga, sinó pels tics de la dictadura. És trist que, ara que hi ha uns ressorts mediàtics, educacionals, etc., no s'activen en defensa del gallec." Al seu parer, "en la darrera etapa de l'anterior executiu van fer-se algunes concessions, com ara el pla de normalització, però els 20 milions que s'havien de dedicar a promoure el gallec van destinar-se a actuacions relacionades amb la cultura tradicional -homenatges, exposicions, llibres de dubtós interès...-". Callón jutja que no s'ha avançat gaire, amb el nou Govern de la Xunta: "Cal tenir en compte que és bipartit, i que hi ha consellers que tenen fòbia, literalment, al gallec, dins del PSdG hi ha tota mena d'actituds. El PP, que s'ha fet un fart de criticar aquest Govern, l'aspecte que més van tardar a censurar va ser la política lingüística. I és que l'actuació de la secretaria general creada a l'efecte fa una política pusil·lànime".

La secretària general, Marisol López, respon a Callón que la Mesa "compleix el seu paper, tots hem de ser una mica utòpics, no? Ben mirat, però, la Mesa no és tan utòpica, les seues finalitats són les nostres, les d'aquesta secretaria. Des de l'administració veiem que cal millorar a poc a poc, i ells voldrien que les millores foren rapidíssimes".

González, des de l'Academia, assenyala problemes concrets que hauria d'afrontar el Govern tan aviat com siga possible: "La presència del gallec als mitjans ha davallat, la qualitat de la llengua en aquests no millora, l'idioma està molt poc introduït al món empresarial i privat..." En canvi, valora la creació de les *galescolas*, "decisives per a fomentar sòlidament el futur del gallec, sobretot al món urbà", i l'obligació que almenys el 50% de les classes siguen en la que l'Estatut reconeix com a "llengua pròpia". "Esperava més -sentència-, al

Manuel González, secretari de l'Academia Galega, i Carlos Callón, de la Mesa pola Normalización.

poder hi ha un partit nacionalista, però aquest tema fereix moltes sensibilitats; ara bé, cal marcar bé les línies per on vols transitar, i no sé si això s'ha fet".

Gallec fora de Galícia. Aquest tema preocupa "especialment" Manuel González, perquè "la llengua va en retrocés en zones en què fins ara el cent per cent eren gallegoparlants". Parla de l'occident asturià, bercià i zamorà, a les quals "el nou Estatut hauria de fer referència per tal de potenciar les relacions".

Marisol López diu que des del 2001 "hi ha un acord que funciona acceptablement, sobretot a l'oest del Bierzo i a Sanabria. La Junta de Castella i Lleó [en mans del PP] manté una posició correcta, nosaltres els enviem material i més d'un miler d'alumnes estudien en gallec. A Astúries hi ha més reticències, ja que l'acadèmia de la llengua asturiana opina que a l'oest es parla un dialecte asturià que anomenen *eonaviego*, tot i que, en realitat, és gallec".

"El problema no sols és l'escola. I les biblioteques? -afegeix Carlos Callón-. Nosaltres fem campanyes per enviar llibres i DVD en gallec allà. La Xunta hauria de fer com fa la Generalitat de Catalunya o el Govern basc, que donen suport als territoris amb què comparteixen la seua llengua."

Difícilment la carta magna gallega recollirà referències als territoris limítrofes, perquè el PP, encomanat de la línia dura marcada des de Madrid, no acceptarà un Estatut gaire agosarat en matèria lingüística. La igualtat jurídica de les

dues llengües oficials a Galícia, així com la definició o no com a nació, van malbaratar-ne la reforma.

Portugal, de nou. Quina relació ha de tenir el gallec amb el portuguès? En opinió de Callón, "hi va haver un debat ortogràfic que va ser perjudicial. Trobe positiu el debat sobre l'estandardització, però la qüestió és encetar relacions culturals amb els països de la lusofonia. Ningú no dubta que, pel que fa a l'estructura bàsica -sintaxi, lèxic i en alguns casos la fonètica-, parlem la mateixa llengua. L'any 1971, l'Institut da Língua Galega va crear el terme 'galai-coportuguès', per referir-s'hi. Una fundació de la Mesa, Via Galego, treballa per fomentar les relacions dins de la lusofonia. Tenim més possibilitats de socialitzar la nostra llengua que no Catalunya o Euskadi, podem tenir contactes amb Brasil o Portugal..."

Manuel González, al seu torn, marca terreny: "El gallec i el portuguès han de caminar de la mà, com a llengües germanes però diferenciades. Són llengües pròximes, seria un error perdre la nostra identitat per aproximar-nos al portuguès. El gallec ens permet una comunicació molt senzilla amb el món espanyol i el portuguès alhora. El portuguès va nàixer del gallec, estic a favor d'aprofundir en la nostra tradició cultural comuna, però no de dir a la gent que renunci a allò que és per adaptar-se a una cosa més beneficiosa."

Víctor Maceda